

FERENC PÁPA ÜZENETE A TÖMEGTÁJÉKOZTATÁS 59. VILÁGNAPJÁRA

Szelíden tegyetek tanúságot
a szívetekben élő reményről (vö. 1Pét 3,15–16)

Kedves Testvérek!

Félretájékoztatás és polarizálódás által meghatározott korunkban, melyben néhány hatalmi központ példátlan mennyiségű adat és információ fölött gyakorol ellenőrzést, annak tudatában fordulok hozzátok, hogy milyen nagy szükség van – ma jobban, mint valaha – újságírói és kommunikációs munkákra. Szükségünk van bátor elköteleződésekre, hogy a kommunikáció középpontjába ismét a másikért vállalt személyes és közösségi felelősség kerüljön.

Ebben a szentévben, melyet a mai viharos időkben kegyelmi időszakként ünneplünk, ezzel az üzenettel arra szeretnék hívni benneteket, hogy a remény közvetítői legyetek, kezdve azzal, hogy az evangélium szelleme szerint megújítjátok munkátokat és küldetéseket.

A kommunikáció leszerelése

Túl gyakran tapasztaljuk korunkban, hogy a kommunikáció nem reményt kelt, hanem félelmet és kétségbeesést, előítéleteket és neheztelést, fanatizmust, sőt gyűlöletet szül. Igen gyakran leegyszerűsíti a valóságot, hogy ösztönös reakciókat váltson ki; a szavakat pengéként használja; hamis vagy szándékosan torzított információkat közöl, hogy olyan üzeneteket küldjön, amelyek felkorbácsolják az érzelmeket, provokálnak, sebeket ejtenek. Többször is hangsúlyoztam a kommunikáció „leszerelésének” fontosságát, vagyis azt a törekvést, hogy megtisztítsuk az agresszivitástól. A valóságot szlogenekre redukálni sosem vezet jóra. Mindannyian látjuk – a tévévitáktól a közösségi médiában zajló verbális háborúig –, hogyan válik uralkodóvá a versengésnek, a szembehelyezkedésnek, az uralom- és birtoklási váagnak, valamint a közvélemény manipulálásának paradigmája.

Van egy másik aggasztó jelenség is, melyet úgy határozhatnánk meg, mint a „figyelem programozott szétszórása” a digitális rendszerek által, melyek – a piac logikája szerint alakítva bennünket – megváltoztatják valóságérzékelésünket. Így történik, hogy gyakran

tehetetlenül szemléljük az érdekek egyfajta atomizálódását, s ez végül aláássa közösségi létünk alapjait, a közös jóért való együttműködés képességét, az egymás meghallgatására, a másik érveinek megértésére való hajlandóságot. Úgy tűnik, hogy önérvényesítésünkhöz elengedhetetlenné válik egy „ellenség” kijelölése, akire verbálisan támadhatunk. És ha a másik „ellenséggé” válik, ha elhomályosul az arca és a méltósága, hogy kigúnyoljuk és megalázzuk, akkor annak lehetősége is elvész, hogy reményt ébresszünk. Ahogy Tonino Bello atya tanította nekünk: minden konfliktus „az arcok eltűnésében gyökerezik”.¹ Nem adhatjuk meg magunkat ennek a logikának.

Remélni valójában egyáltalán nem könnyű. Georges Bernanos azt mondta, hogy „csak azok remélnek, akiknek volt bátorságuk kétségbeesni azoktól az illúzióktól és hazugságoktól, amelyekben korábban biztonságot találtak, és amelyeket tévesen reménynek véltek. [...] A remény kockázat, melyet vállalni kell. A kockázatok kockázata.”² A remény rejtett, állhatatos és türelmes erény. A keresztények számára azonban a reménykedés nem csak választható lehetőség, hanem elengedhetetlen feltétel. Ahogy XVI. Benedek emlékeztetett a *Spe salvi* kezdetű enciklikájában: a remény nem passzív optimizmus, hanem épp ellenkezőleg, „performatív” erény, vagyis képes megváltoztatni az életet: „Akinak reménye van, az másként él; új életet kapott ajándékba” (2. pont).

Szelíden tegyük tanúságot a bennünk élő reményről

Péter első levelében egy csodálatos összefoglalást találunk (3,15–16), melyben a reményt összekapcsolja a tanúságtétellel és a keresztény kommunikációval: „Urunkat, Krisztust szentül tiszteljétek szívetekben, legyetek mindig készen arra, hogy mindenkinek megfeleljétek, aki csak kérdezi, mi az alapja reményeteknek. De ezt szelíden, tisztelettel tanúsítva és jó lelkiismerettel tegyétek.” Három üzenetre szeretnék rámutatni, melyeket ezekből a szavakból tanulhatunk.

„Urunkat, Krisztust szentül tiszteljétek szívetekben”: a keresztények reménységének arca van, mégpedig a feltámadt Úr arca. Az ő azon ígérete, hogy mindig velünk lesz a Szentlélek ajándéka által, lehetővé teszi számunkra, hogy akkor is reméljünk, amikor minden remény elveszettnek tűnik, és meglássuk a jó rejtett morzsáit a legkilátástalanabb helyzetekben is.

A második üzenet arra hív, hogy legyünk készen számot adni a bennünk élő reményről. Érdekes megfigyelni: az apostol arra biztat, hogy indokoljuk meg reményünket mindenki előtt, „aki csak kérdezi”. A keresztények elsősorban nem azok, akik „beszélnek” Istenről, hanem akik visszatükrözik szeretetének szépségét, minden dolog megélésének új módját. A megélt szeretet az, ami felébreszti a kérdést, és kívánja a választ: Miért élték így? Miért vagytok ilyenek?”

Szent Péter megfogalmazásában végül egy harmadik üzenetet is találunk: a hozzánk intézett kérdésre a választ „szelídséggel és tisztelettel tanúsítva” kell adni. A keresztények kommunikációjának – de mondhatnám, hogy a kommunikációnak általában – szelídséggel, közelséggel kellene átszöve lennie: ez az útítársak stílusa, követve minden idők legnagyobb kommunikátorát, a Názáreti Jézust, aki az út során párbeszédet folytatott

¹ La pace come ricerca del volto, in *Omellie e scritti quaresimali*, Luce e Vita, Molfetta 1994, 317.

² GEORGES BERNANOS: *La liberté, pour quoi faire?*, Gallimard, Paris, 1947; olasz fordítása: *A che serve questa libertà*, in *Lo spirito europeo e il mondo delle macchine*, Rusconi, Milano, 1972, 255–256.

a két emmauszi tanítvánnyal, és lángra lobbantotta szívüket azáltal, ahogy az eseményeket az Írások fényében értelmezte.

Ezért olyan kommunikációról álmodom, amely útítársaivá tud tenni megannyi testvérünknek, hogy újra reményt ébresszünk bennük ezekben a viharos időkben. Olyan kommunikációról, amely képes a szívhez szólni, amely képes arra, hogy ne a bezárkózás és düh indulatos reakcióját váltsa ki, hanem nyitottságot és barátságot, amely képes a legreménytelenebb helyzetekben is a szépségre és reményre irányítani a figyelmet, képes mások iránti elköteleződést, empátiát, érdeklődést kiváltani. Olyan kommunikációról, amely „segít elismerni minden ember méltóságát, és együttesen gondoskodni közös otthonunkról” (*Dilexit nos* enciklika, 217).

Egy olyan kommunikációról álmodom, amely nem illúziókat vagy félelmet árul, hanem képes okot adni a reményre. Martin Luther King azt mondta: „Ha segíthetek valakin, miközben haladok előre, ha felvidíthatok valakit egy szóval vagy egy dallal... akkor az életem nem volt hiábavaló.”³ Ennek megvalósításához ki kell gyógyulnunk a reflektorfényre vágyás és az önmagunk körül forgás „betegségeiből”, el kell kerülnünk annak veszélyét, hogy túl sokat és önelégülten beszéljünk. A jó kommunikátor arra törekszik, hogy aki hallgatja, olvassa vagy nézi, bevonódhasson, közel érezze magát, újra megtalálja önmaga legjobb oldalát, és ezekkel az attitűdökkel tudjon belépni az elmondott történetekbe. Az ilyen kommunikáció segít abban, hogy „a remény zarándokaivá” váljunk, ahogyan azt a szentév mottója is hirdeti.

Együtt remélni

A remény mindig közösségi projekt. Gondoljunk csak egy pillanatra ennek a kegyelmi évnek a nagyszerű üzenetére: mindannyian – valóban mindannyian! – arra vagyunk meghíva, hogy újrakezdjünk, hogy engedjük Istennek, hogy felemeljen bennünket, hogy hagyjuk, hogy átöleljen és eláraszson irgalmával. Minebben összefonódik a személyes és a közösségi dimenzió. Együtt indulunk útnak, a zarándoklatot testvéreinkkel közösen végezzük, s együtt lépünk át a szent kapun.

A jubileumnak számos társadalmi vonatkozása van. Gondoljunk például az irgalom és a remény üzenetére a börtönben élők számára, vagy arra a felhívásra, hogy közelséget és gyengédséget tanúsítsunk a szenvedők és a peremre szorultak iránt.

A jubileum emlékeztet bennünket arra, hogy a béketeremtőket „Isten fiainak hívják majd” (Mt 5,9). Így megnyit bennünket a reményre, és rámutat egy olyan kommunikáció szükségességére, amely figyelmes, szelíd, elmélyedő, és képes rámutatni a párbeszéd útjaira. Ezért bátorítlak benneteket, hogy fedezzétek fel és meséljétek el a sok rejtett jótettet, amelyek a mindennapi hírek sorai között rejtőznek; legyetek olyanok, mint az aranyásók, akik fáradhatatlanul szitálják a homokot egy apró aranyrög reményében. Jó dolog megtalálni és megismertetni ezeket a reménymagvakat. Segíti a világot, hogy kevésbé legyen süket az utolsók kiáltására, hogy kevésbé legyen közömbös, kevésbé legyen elzárkózó. Tudjátok mindig felkutatni a jónak azokat a szikráit, amelyek lehetővé teszik, hogy reméljünk. Az ilyen kommunikáció segíthet szőni a közösséget, elősegítheti, hogy kevésbé érezzük magunkat egyedül, és újra felfedezzük az együtt járás fontosságát.

³ „*The Drum Major Instinct*” beszéd, 1968. február 4.

Ne feledkezzetek meg a szívről!

Kedves testvérek! A technika lélegzetelállító vívmányait látva arra biztatlak benneteket, hogy legyen gondotok szívetekre, vagyis belső életetekre. Mít jelent ez? Adok néhány útmutató szempontot.

Legyetek szelídek, és soha ne feledkezzetek el a másik ember arcáról; szívhez szólóan beszéljetek azokhoz a nőkhöz és férfiakhoz, akiknek a szolgálatában végzitek munkátokat.

Ne engedjétek, hogy ösztönös reakcióitok irányítsák kommunikációtokat. Mindig reményt vessetek, akkor is, ha nehéz, ha áldozattal jár, ha látszólag nincs eredménye.

Olyan kommunikációra törekedjétek, amely képes begyógyítani ember voltunk sebeit.

Adjatok teret a szív bizalmának, mely – akár egy gyenge, de ellenálló virág – nem roppan össze az élet viharában, hanem kivirágzik és növekszik a legváratlanabb helyeken: az anyák reményében, akik nap mint nap azért imádkoznak, hogy fiaik visszatérjenek a háború lövészárkaiból; az apák reményében, akik ezernyi kockázat és viszontagság közepette kivándorolnak egy jobb jövő reményében; a gyermekek reményében, akik képesek játszani, mosolyogni és hinni az életben a háborús romok között vagy a szegénynegyedek szegényes utcáin is.

Olyan kommunikáció tanúi és előmozdítói legyetek, amely nem ellenséges, a gondoskodás kultúráját terjeszti, hidakat épít, és áthatol korunk látható és láthatatlan falain.

Reménnyel átszőtt történeteket meséljétek, szíveteken viselve közös sorsunkat, és együtt írva jövőnk történelmét.

Mindezt Isten kegyelmével tehetitek és tehetjük meg, melyet a jubileum segít nekünk bőségesen megkapni.

Ezért imádkozom, és áldásomat adom mindanniyatokra és munkátokra.

Kelt Rómában, a Lateráni Szent Jánosnál, 2025. január 24-én, Szalézi Szent Ferenc emléknapján.

Ferenc